

तृतीयपत्र (Paper III) : Service - Group Specific Subject
Section (A) - 30 Marks

1. निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण अवधारणा
 - 1.1 अर्थ, परिभाषा, उद्देश्य र सिद्धान्तहरू
 - 1.2 महत्व र कार्यहरू
 - 1.3 प्रकारहरू र तिनीहरूका चक्र (Cycle)
 - 1.4 नविनतम चिन्तन र अभ्यासहरू
2. विद्यालय सुपरीवेक्षणका प्रक्रिया **(Process of School Supervision)**
 - 2.1 विद्यालय सुपरीवेक्षणका लागि योजना, कक्षा अवलोकन तथा निर्देशन
 - 2.2 सुपरीवेक्षणका प्रविधिहरू र छलफलका तरिका
 - 2.3 सुपरीवेक्षण सम्बन्धी आधारभुत सिप : संचार, शैक्षिक नेतृत्व, मानवीय क्षमता प्रस्फुटन (Releasing), शिक्षकको मनोबल अभिनिर्माण
3. सुपरीवेक्षणको कार्य तथा गुणहरू
 - 3.1 व्यक्तिगत, पेशागत र मनोसामाजिक गुण
 - 3.2 सुपरीवेक्षण कार्य - नेतृत्व प्रदान, कार्यक्रम निर्माण, कार्यशाला र सम्मेलनका आयोजना तथा कार्यान्वयन
 - 3.3 कक्षा अवलोकन : रणनीति, अवलोकन फारम र साधन/प्रविधि : निर्माण र प्रयोग
 - 3.4 कक्षा कोठा भित्रका अन्तरक्रिया : अवधारण, फाइदा र प्रयोग
 - 3.5 अनौपचारिक तथा समाहित शिक्षाका कक्षाहरूको सुपरीवेक्षण

Section (B) - 20 Marks

4. नेपालमा शैक्षिक निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण
 - 4.1 नेपालमा शैक्षिक निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणको इतिहास
 - 4.2 २००७ भन्दा पहिलेका निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रणाली
 - 4.3 २००७ पछि विकसित भएका निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रविधि
 - 4.1 २०२८ पछि हालसम्म विकसित निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षण प्रणाली
 - 4.4 नेपालमा निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणका व्यवहारिक नमूनाहरू (Project and Non Project Models): सेती परियोजना, प्राथमिक शिक्षा परियोजना र आधारभूत तथा प्राथमिक शिक्षा परियोजना
 - 4.5 नेपालमा निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणका चुनौती तथा समाधानका उपायहरू
5. नेपालमा शिक्षाको विकास र निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणका सम्बन्धमा भएका प्रयासहरू र कानूनीव्यवस्था
 - 5.1 राणा शासनकालमा भएका प्रयासहरू
 - 5.2 राणा शासन पछि विकसित शैक्षिक अवस्थाहरू
 - 5.3 विभिन्न आयोग तथा योजनाहरूमा विद्यालय शिक्षा, पाठ्यक्रम, शिक्षक र विद्यार्थी मूल्यांकन सम्बन्धी सुझावहरू
 - 5.3.1 नेपाल राष्ट्रिय शिक्षा योजना आयोगको प्रतिवेदन, २०११
 - 5.3.2 राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना, २०२८
 - 5.3.3 राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०४९
 - 5.4 चालु आवधिक योजनामा शिक्षा विकास योजनाहरू
 - 5.5 विद्यमान नेपालको संविधानमा शिक्षा सम्बन्धी व्यवस्था
 - 5.6 संघीय संरचनाका शिक्षा सम्बन्धी कानूनहरू
 - 5.7 स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा शिक्षा सम्बन्धी व्यवस्था
 - 5.8 प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७७

Section (C) - 30 Marks

6. कक्षा कोठा व्यवस्थापन
- 6.1 अवधारण, महत्व, उद्देश्यसंग सम्बन्ध र कार्य क्षेत्र
 - 6.2 व्यवस्थापनको वार्षिक कार्य योजना निर्माण र प्रयोग
 - 6.3 मनोवैज्ञानिक वातावरणको व्यवस्थापन
 - 6.4 शिक्षण सिकाइको व्यवस्थापन
 - 6.5 आंकलन (Assessment), अभिलेख र प्रतिवेदनको व्यवस्थापन
7. शैक्षिक व्यवस्थापन
- 7.1 व्यवस्थापनको अवधारणा र शिक्षामा यसको प्रयोग
 - 7.2 शैक्षिक व्यवस्थापनका अवधारणा, महत्व र क्षेत्र
 - 7.3 शैक्षिक प्रशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन
 - 7.4 प्रशासनिक व्यवस्थापन र शैक्षिक व्यवस्थापन- विद्यालयसंग सम्बन्धित पक्षहरु तथा कार्यहरुको व्यवस्थापन : समय, तनाव, संकट, मानव संसाधन र विद्यालय बजेट
8. शैक्षिक निरीक्षण तथा सुपरीवेक्षणमा शिक्षाका निकायहरुको भूमिका र कर्तव्य
- 8.1 संघीय सरकारको शिक्षा सम्बन्धी निकायहरु
 - 8.2 प्रदेश सरकारको शिक्षा सम्बन्धी निकायहरु
 - 8.3 शिक्षासँग सम्बन्धित स्वसाशित संस्थाहरुका निरीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था
 - 8.4 स्थानीय तह स्तरीय व्यवस्था
 - 8.5 विद्यालय स्तरीय प्रावधान

Section (D) - 20 Marks

9. शैक्षिक योजना
- 9.1 शैक्षिक योजनाको अवधारणा : अर्थ र उद्देश्य, शैक्षिक योजनामा शैक्षिक, आर्थिक, सामाजिक, राजनैतिक समझदारी (Considerations), योजना निर्माणमा वैकल्पिक पहुँच, देश विकास तथा शैक्षिक सुधारका लागि शिक्षा योजना
 - 9.2 शैक्षिक योजना निर्माणका प्रक्रिया : आवश्यकताको पहिचान, उद्देश्य निर्माण, नीति निर्माण, प्राथमिकता निर्धारण, संभाव्यता अध्ययन र शिक्षा योजना निर्माण
 - 9.3 शैक्षिक योजना कार्यान्वयन, मूल्यांकन र सुधार
 - 9.4 शैक्षिक योजनामा ध्यान दिनुपर्ने पक्षहरु
 - 9.5 शैक्षिक विकन्द्रीकरण : अवधारण, प्रकार, हालको अवस्था, समस्या र चुनौती
 - 9.6 शैक्षिक योजना निर्माणमा प्रदेश सरकारको भूमिका
10. अनुगमन तथा मूल्यांकन
- 10.1 अनुगमन तथा मूल्यांकनको अवधारणा : अर्थ र उद्देश्य, प्रयोग
 - 10.2 अनुगमन तथा मूल्यांकनका ऐतिहासिक विकासक्रम
 - 10.3 शैक्षिक सूचकहरुको निर्माण तथा निर्णय प्रकृत्यामा प्रयोग
 - 10.4 विद्यालयका कार्यहरुको अनुगमन तथा मूल्यांकन
 - 10.5 आयोजना तथा परियोजनाको अनुगमन र मूल्यांकन
 - 10.6 अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन र प्रस्तुती

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
शिक्षा सेवा, शिक्षा प्रशासन समूह, निरिक्षण उपसमूहको अधिकृत सातौं तह, पदको खुल्ला तथा अन्तर सेवा
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र लिइने सामूहिक परीक्षण (Group Test) का लागि

सामूहिक छलफल (Group Discussion)

यस प्रयोजनको लागि गरिने परीक्षण १० पूर्णाङ्क र ३० मिनेट अवधिको हुनेछ जुन नेताविहिन सामूहिक छलफल (Leaderless Group Discussion) को रूपमा अवलम्बन गरिने छ । दिइएको प्रश्न वा Topic का विषयमा पालैपालोसँग निर्दिष्ट समयभित्र समूहबीच छलफल गर्दै प्रत्येक उम्मेदवारले व्यक्तिगत प्रस्तुति (Individual Presentation) गर्नु पर्नेछ । यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनको लागि ३ जना भन्दा बढीको समिति रहनेछ ।